

Leren zichtbaar maken is de Nederlandse vertaling van Visible Learning for Teachers. Het stelt niet het onderwijzen centraal, maar het leren van de leerlingen en de impact van de leraar op datzelfde leren. Als we er vanuit gaan dat de schoolleider leidinggeeft aan de onderwijskundige ontwikkeling van de school, kan dit boek van grote betekenis zijn voor elke schoolleider.

RON BRUIJN, AVS

LEREN ZICHTBAAR MAKEN

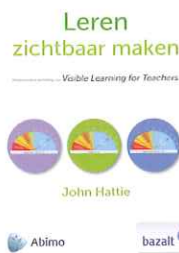
De publicatie draagt kennis aan die het de schoolleider mogelijk maakt de ontwikkeling op school zo in te richten dat het de impact van leraren enorm versterkt. Het boek is *evidence based*, gebaseerd op de uitkomsten van 900 analyses van tienduizenden artikelen over onderwijs-onderzoek, die gaan over het effect van allerlei onderwijs- interventies op het leren van leerlingen.

Uit het enorme aantal onderzoeken blijkt dat er veel acties zijn die effect hebben op de kwaliteit van het leren. Hattie heeft er 150 gekozen en geïnclassificeerd. Hij concludeert vooral dat het leren van kinderen bovengemiddeld sterk verbetert als de leraar feedback gebruikt: concrete terugkoppeling geven op het leren van de leerlingen en feedback voor zijn eigen handelen destilleren uit het nauwkeurig volgen van hun leerproces. Hiermee kan hij zijn lessen afstemmen op de leerlingen, zowel bij de voorbereiding als tijdens en na de les.

Twee belangrijke uitgangspunten van Hattie zijn dat leraren de hoofdrol spelen bij het leren van alle leerlingen en dat fouten maken nodig is om tot leren te komen, zowel bij leerlingen als bij leraren. In negen hoofdstukken gaat Hattie diepgaand in op de rol en de houding van leraren, op (zijn kennis van) de leerlingen, op de lessen (het klimaat in de klas, voorbereiding en aansluiting bij de leerlingen, het leren tijdens het verloop van de les, de plaats van feedback in de les, het einde en de afsluiting van de les) en op de denkkaders van leraren en hun leidinggevendenden. Elke leraar wijst Hattie de goede richting met zijn boek. Het gaat niet over solowerk,

maar noemt vooral samenwerking van leraren op een positief-kritische manier als belangrijke succesfactor in de ontwikkeling van de school. De cultuur in de klas en in de school dient het maken van fouten niet af te straffen, maar – zoals eerder gezegd – te zien als startpunt voor leren. In de klas moet een klimaat van acceptatie en vertrouwen kinderen de ruimte bieden om niet pas te reageren als ze de kennis hebben (en dus geleerd hebben), maar met hun veronderstellingen en ideeën te komen op weg naar het leren. Datzelfde geldt min of meer voor de leraren in hun team.

In het laatste hoofdstuk wordt duidelijk hoe essentieel de rol van de schoolleider is als onderwijskundig leider van de school. Zijn taak is het continu verbeteren van het onderwijs samen met de leraren op een manier die het effect op het leren van de kinderen steeds vergroot. Het boek is zeker niet gemakkelijk of licht verteerbaar, maar het kan wel elke directeur steun geven bij het scheppen van een klimaat op school waarin het leren centraal staat. Het leren van kinderen, van leraren en van de schoolleider. |

Leren zichtbaar maken, John Hattie, uitgeverij Bazalt, 2013, ISBN 978-94-6118-24-3, www.lerenzichtbaarmaken.nl/het-boek

Alle eerder verschenen boekbesprekingen zijn terug te vinden op www.av5.nl/vereniging/publicatiesenproducten/kaderprimair/ boekbesprekingen.

Meer 'leren zichtbaar maken' op het AVS-congres 2015

Marcel Bogaarts (Bazalt) en Wim Davelaar (Onderwijs Advies) verzorgen tijdens het AVS-congres binnen het spoor 'ontwikkelen van binnenuit' een sessie over de vraag welke impact je als school(leider) hebt en wil hebben op het leren van leerlingen. Wat voegen we toe aan de ontwikkeling die kinderen toch al meemaken (toegevoegde waarde)? In deze sessie

delen Bogaarts en Davelaar enkele uitkomsten van het omvangrijke onderzoek van John Hattie. Hij ontwikkelde het programma Visible Learning Plus voor de toepassing van zijn bevindingen in scholen. Ook in Nederland wordt dit programma aangeboden.

Leiden vanuit kracht
AVS congres – 20 maart 2015

Meer informatie en inschrijven: www.av5.nl/congres2015